

UGAO-MIRABALLESEKO TOKIKO AGENDA 21 EKINTZA PLANEKO BERRIKUSPENA

2 Dokumentua. Ekintza eta Jarraipen Planak

Dokumentuaren izenburua:	UGAO-MIRABALLESEKO TOKIKO AGENDA 21 2 Dokumentua. Ekintza eta Jarraipen Planak
Udaltalde 21 Nerbioi-Ibaizabal laguntza teknikoa:	UTE Ondoan, S.Coop. Haizea Ikerketa S.L.
Hartzailea:	Ugao-Miraballeseko Udala
Udaletxe parte-hartzaileak:	Arakaldoko Udala Arrankudiagako Udala Arrigorriaga Udala Etxebarriko Udala Galdakaoko Udala Urduñako Udala Orozkoko Udala Ugao-Miraballeseko Udala Zaratamoko Udala Zeberioiko Udala
Eskualdeko Iraunkortasun Bulegoa	Udaltalde 21 Nerbioi-Ibaizabal
Orriak:	21
Hizkuntza:	Euskara
Bertsioa:	Behin betikoa
Entrega data:	2013ko Apirila

AURKIBIDEA

TOKIKO EKINTZA PLANA	5
1. Sarrera.....	5
2. Ekintza Planaren xedea.....	5
3. Aalborg + 10 konpromisoak	5
4. Tokiko Ekintza Planaren formulazio elementuak	6
5. Tokiko Ekintza Planaren gauzapean prozesua	7
6. Ikuspegia	8
7. Helmugak.....	9
8. Lerro estrategikoak, programak eta ekintzak (LPE).....	10
JARRAIPEN PLANA	17
1. Jarraipen Planaren Xedea	17
2. Jarraipen Planeko Operazioak.....	17
3. MUGI 21 Planaren kudeaketan tresna lagungarri moduan	20
4. Nork hartzen du parte Planaren kudeaketan?.....	20
5. Jarraipenerako Ereduaren proposamena.....	21

TOKIKO EKINTZA PLANA

1. Sarrera

Tokiko Ekintza Plana, Tokiko Agenda 21en oinarritzko elementua, Ugao–Miraballeseko udalerriak **iraunkortasunarekiko duen estrategia eta konpromisoa da.**

Ekintzak gauzatuz udalerriko eta eskualdeko **ingurumen, gizarte eta ekonomia arloko erronkei erantzutea** da bere helburua.

Planaren iraunaldia 8 urtekoa da. Honela, epe labur, ertain eta luzera begira ekintzen garapen eta exekuzioko epealdi errealetara egokitzen den plangintzarako tresna izango da.

2. Ekintza Planaren xedea

Tokiko Ekintza Plana egitearen xedek ondorengoak dira:

- Udalak Tokiko Iraunkortasunaren alde lan egiten jarraitzeko bere gain hartu duen konpromisoari erantzun.
- Biztanleria erabakitze–prozesuetan barneratu eta kultura parte–hartzailea handitu.
- Planifikaziorako tresna izan, etorkizuneko ekintzak modu ordenatuan programatzeko.
- Diseinua egin ostean, kudeaketarako eta ebaluaketarako tresna izan, urteroko aurrekontuei lotuz.
- Udalaz gaindiko finantzaketa iturriak jasotzea erraztu.

3. Aalborg + 10 konpromisoak

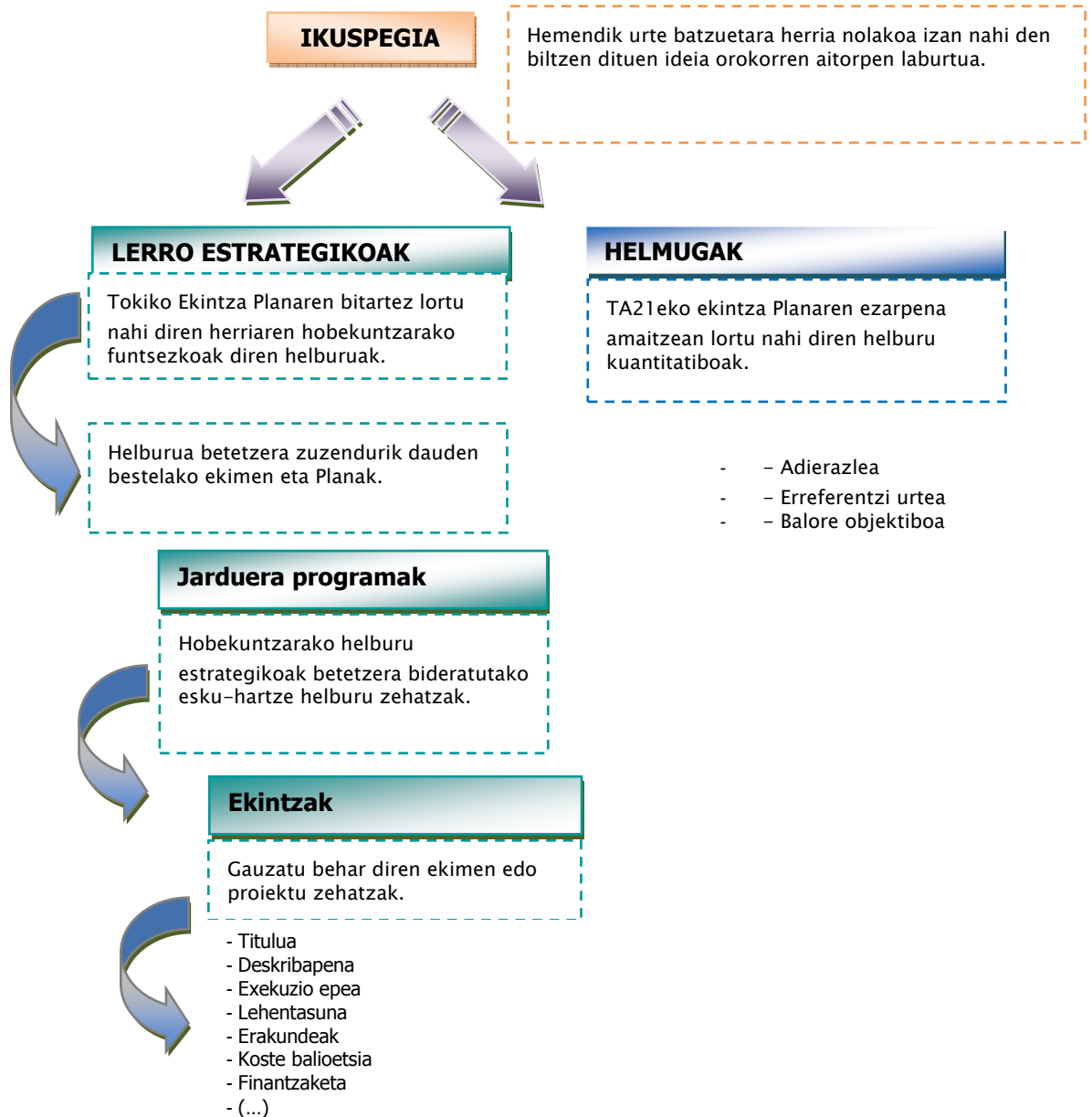
Aalborg+ 10 konpromisoak Ekintza Plana formulatzerako garaian **oinarrizko erreferentzia–esparrua da.**

1. **Gobernantza moduak:** erabakiak hartzeko prozedurak demokrazia esku-hartzaileago baten bidez bultzatu.
2. **Iraunkortasunaren aldeko Udal kudeaketa:** udal-kudeaketarako programa eraginkorrak prestatu, diseinutik hasi eta ebaluazio eta ezartze fasera arte.
3. **Natur ondasun komunak:** natur ondasun komunak erabiltzeko aukera berak izan ditzagun zaindu, babestu eta bermatu.
4. **Kontsumo eta bizimodu arduratsuak:** baliabideak tentuz eta modu eraginkorrean erabiltzea erraztu eta kontsumo eta ekoizpen iraunkorrak bultzatu.
5. **Hirigintza diseinatzea eta planifikatzea:** hirigintza diseinatzen eta planifikatzen eginkizun estrategikoa izan eta ingurumen, gizarte, ekonomia, osasun eta kultur gaiak guztion onerako bideratu.
6. **Mugikortasuna hobetzea eta zirkulazioa murriztea:** garraioa, osasuna eta ingurumena bata bestearen menpe dagoela onartu, eta mugikortasun iraunkorreko ereduak irmotasunez sustatzeko konpromisoa hartu.

7. **Osasunaren aldeko tokiko ekintza:** herritarren osasuna eta ongizatea zaindu eta areagotu.
8. **Tokiko ekonomia bizia eta iraunkorra:** ingurumenean kalterik egin gabe enplegua sor dezan tokiko ekonomia bizia sortu eta bermatu.
9. **Berdintasuna eta justizia soziala:** komunitate integratzaileak eta solidarioak bermatu.
10. **Tokian tokitik mundu globalera:** bakea, justizia, berdintasuna, garapen iraunkorra eta klima babestearen erantzukizun globala gure gain hartu.

4. Tokiko Ekintza Planaren formulazio elementuak

Ekintza Planaren gauzapenak honako elementuak biltzen ditu:

Iturria: Norberak egina EAEko udalerrietan Tokiko Agenda 21 Ekintza Planak berrikusteko Gida Metodologikoan oinarrituta

5. Tokiko Ekintza Planaren gauzapean prozesua

5.1. Eragile inplikatuak

Tokiko Ekintza Planaren gauzapenean honako eragile eta organoek hartu dute parte:

- o **Lan teknikoak:** Aholkulari Taldeak, proiektuko Zuzendaritza politiko eta Teknikoarekin elkarlanean eta teknikarien partaidetzarekin garatua.
- o **BARNE koordinazio eta partaidetza lanak:** Bakarkako elkarrizketak eta arduradun politiko eta teknikoez osaturiko barne organoa den TALDE SUSTATZAILEAREN batzarren bitartez.
- o **ESKUALDE mailako koordinazio eta partaidetza lanak:** eskualde mailako arduradun politiko eta teknikoez osatutako lan organoa den UDALTALDE 21 NERBIOI-IBAIZABAL KOMITEAREN bitartez.
- o **HERRITARREN parte-hartze jarduerak:** interesdun giza eragileei egindako elkarrizketen bitartez, web galdetegiaren bitartez eta herritarren parte-hartze Foroen bitartez.

5.2. Metodologia

Lan programa 5 faseetan banatu da:

1. Proiektuaren zehaztapena eta abian jartzea, prozesua aurkezteko eta koordinazio eta parte-hartze mekanismoak Tokiko Agenda 21 berrikuspen prozesuaren beharretara egokitzeko Udaletxe barruan eta kanpoan (herritarrak eta giza eta ekonomi eragileak) bilerak antolatzean datza.
2. Planaren formulazio estrategikoa, udalerriko ikuspegia zehaztuz Planaren ezarpena amaitzen denean lortu nahi diren helmugak ezarriz eta helburu estrategikoak, operatiboak eta ekintzak zehaztuz.
3. Ekintzen ezaugarritzea, Plana kudeaketarako benetako lanabesa izan dadin ekintzen definizio zehatz bat egitean datza.
4. Planaren jarraipena egiteko lanabesen diseinua eta jarraipena.
5. 2 Txostenaren idazketa: Tokiko Ekintza Plana eta Jarraipen Plana.

Tokiko Agenda 21 prozesuak, kontzeptuz eta filosofiaz, barne (Udaleko teknikari eta politikariz osatua) eta kanpo mailako (herriko sektore ezberdinez osatua) **parte-hartze prozesu baten bitartez lagundua egon behar du.**

Informazio eta motibaziorako euskarri moduan balioko duen **komunikazio estrategia** baten laguntza nahitaezkoa da herritarren kalitatezko parte-hartzea bermatzeko. Horretarako, unerik esanguratsuenetan Udaleko eta Eskualdeko Iraunkortasun Bulegoaren **ohiko komunikazio kanalak** erabili dira.

Tokiko Agenda 21eko Ekintza Planaren formulazioan zehar, lehen aipaturiko fase ezberdinetan **barne eta kanpo parte-hartzea integratu eta artikulatu** da eta ekarpenak ondorengo dokumentuan txertatu dira.

Ondorengo taulan prozesuan zehar **garatutako parte-hartze jarduerak** deskribatzen dira.

BARNE PARTAIDETZA	HELBURUA / GARAPENA
1. Barne bilera Formulazio estrategikoa (12-10-19)	Tokiko Ekintza Planaren 1 zirriborroa Ikuspegiaren definizioa Ekintzen haserako fokatzea eta lerro estrategikoen eta programen egokitzapena.
2. Barne bilera (13-02-26)	Plana ezarritakoan lortu nahi diren helmugak ezarri Helburu estrategikoak eta operatiboak eta ekintzen zehaztapena
KANPO PARTAIDETZA	HELBURUA / GARAPENA
Herritarren Foroa (2012-11-15)	Tokiko Agenda 21eko Ekintza Plan berriaren inguruan herritarren ikuspuntuak biltzen dira. Tokiko Agenda 21eko zirriborroaren lerroak eta programak aurkezten dira politikoki aldez aurretik errebisatua egon den IKUSPEGIAREKIN lotuz.
ESKUALDE MAILAKO PARTAIDETZA	HELBURUA / GARAPENA
Udaltalde 21 Nerbioi-Ibaizabal Komitea	Eskualde mailan 2 ekintza mota identifikatzen dira: a. Gauzapenerako eskumena eskualdeko Iraunkortasun Bulegoaren baitan daudenak. b. Etorkizun hurbil eta edo urrun batetara begira eskualde mailan landuak izan daitezken ekintzak. Kasu honetan Nerbioi-Ibaizabal UT21 Komitea izango litzateke hauen gauzapenerako organo eskuduna.

Ezaugarritutako ekintzak biltzen dituen dokumentua Tokiko Ekintza Plana eta Jarraipen Planarekin batera formatu digitalean entregatzen dira.

6. Ikuspegia

Ondoren, Ugao-Miraballes 2020 ikuspegia aurkezten da:

*2020 urtean Ugao-Miraballes **urbanistikoki kohesionatuagoa** eta garraio publiko bidez ingurunearekin eta Bizkaiko hiriburuarekin **oso ongi komunikatua dagoen udalerrria da. Oinez eta bizikletaz mugitzeko aukera asko eskaintzen ditu** ibaiaren inguruan dituen oinezko eta bizikletentzako ibilbideen bitartez eta beste udalerriekin duen loturaren bitartez.*

Bizitzeko herri lasaia eta segurua da, bertako haurrak aske jolas egin eta dibertitzen dira.

Ugaoko biztanleriaren izaera aktiboa elkarrekin duten funtsezko paperean islatzen da, hauek dira herri-bizia dinamizatzen dutenak hein handi batean. Zabala eta anitza da kultura, kirola eta aisialdiko ekintzen antolaketan parte-hartzen duten pertsonen profila, hori dela eta antolatzen diren ekintzetan giza erantzun maila altua bermatzen da.

Ugao-Miraballesek **biztanleriari eskainitako zerbitzuetan kalitatea** eskaintzen du, **merkataritza** dinamikoa eta gertukoa du eta **kirol eta kultura** ekipamenduek biztanleriaren eskaria asetzen dute. Guzti honi herrian dagoen **hezkuntza eskaintza** gehitzen badiogu, Ugao-Miraballes **inguruko landa herrirentzako erreferente bat** bihurtu dela ondorioztatu dezakegu.

7. Helmugak

Ondoren Ugao-Miraballeseko 2020 urterako onartutako Helmugak aurkezten dira:

LE.1. IRAUNKORTASUN BALOREETAN OINARRITUTAKO INFORMAZIO, SENTSIBILIZAZIO ETA KOMUNIKAZIO IRISPENA SUSTATZEN DUEN ETA PARTE-HARTZEA ERRAZTEN DUEN UDAL KUDEALETA GARATU

HELMUGAK 2020 URTERA BEGIRA	ERLACIONATURIKO ADIERAZLEA
Urtean 5 hezkuntza jarduera baino gehiagoko batz bestekoa lortu.	Ingurumen hezkuntza jarduera kopurua/urteko.
Urtean gai ezberdinen inguruan 7 parte-hartze bilera baino gehiagoko batz bestekoa lortu.	Herritarren parte-hartze bilera kopurua/urteko.

LE.2. ESPAZIOAREN ERABILERA BALIOAK ARRISKUAN JARRI GABE BULTZATUKO DUEN HALA LURRALDEAREN NOLA NATURAREN ORDENAZIO ZEIN KUDEAKETA GARATU

HELMUGAK 2020 URTERA BEGIRA	ERLACIONATURIKO ADIERAZLEA
Etxebizitza hutsen kopurua erreferentzia urtearekiko 5 puntu portzentualetan jaitsi % 5a ez dezaten gainditu.	Herriko parke osoarekiko hutsik dauden etxebizitzak (%).

LE.3. BIZTANLERIAREN BEHARRAKO ASETUKO DITUEN MUGIKORTASUN ERAGINKOR, LEHIAKOR, BIDEZKO, OSASUNGARRI ETA ZIURRA GARATU

HELMUGAK 2020 URTERA BEGIRA	ERLACIONATURIKO ADIERAZLEA
Bidegorri sarea handitu gutxienez 2 km-ko luzerara iritsi arte eta Arrigorriagarekin lotura erraztu dezan.	Bidegorri sareko Km kopurua.

LE.4. BIZIMODU ARDURATSUAK SUSTATU ETA ONDASUN NATURAL KOMUNEN ETA HONDAKINEN ERABILERA ETA KUDEAKETA EGOKIA BULTZATU

HELMUGAK 2020 URTERA BEGIRA	ERLACIONATURIKO ADIERAZLEA
Kontabilizatu gabeko ur eskaria murriztu %25era iritsi arte.	Banatutako ur osoarekiko kontrolatu/kontabilizatu gabeko ur bolumena (%).
Hiri hondakinen sorrera 1 Kg/bizt/eguneko batz bestean mantendu.	Hiri hondakin Kg/bizt/eguneko
Hondakinen bilketa selektiboa %35era igo.	Selektiboki bildutako hiri hondakinen % /urtean.
Erreferentzia urtearekiko dagokionez %25ean igo udalerriko potentzia fotovoltaikoa.	Tep/bizt/urtean.
Erreferentzia urtearekiko %2an igo udalerriko potentzia fotovoltaikoa.	Kwh/bizt/urtean.

Udalsareako udalerriek argiteri publikoan duten kontsumo batz bestea 194 Kwh/bizt/urtean ez gainditu.	Kwh/bizt/urtean.
---	------------------

LE.5 ARRISKUA ERA ARDURATSUAN KUDEATU, INGURUMEN KALITATEA HOBETU ETA KLIMA ALDAKETAREN BORROKAN AURRERA EGIN

HELMUGAK 2020 URTERA BEGIRA	ERLAZIONATURIKO ADIERAZLEA
Udalerrian berotegi efektua duten isurketek ez dezatela gainditu Udalsareako udalerrien batz bestea 5,3 TnCO ₂ e/bizt/urtean (2009 urtean).	TnCO ₂ e/bizt/urteko udalerrian.

LE.6 SARE LANA INDARTUZ INGURUAREKIN BAT EGITEN DUEN ETA TOKIKO ENPLEGUA BULTZATZEN DUEN EKONOMIA DIBERTSIFIKATUA ETA LEHIAKORRA GARATU ETA HERRITARREN ONGIXZATEA ETA BARNERATZEA BULTZATU

HELMUGAK 2020 URTERA BEGIRA	ERLAZIONATURIKO ADIERAZLEA
Langabezi tasa %10 baino gehiago ez gainditu.	INEMen 100 biztanletik 16tik 64 urtera bitartean erregistraturiko langabetuen kopurua (%).
Establezimenduen saldo netoa 1000 biztanleko -1ean mantendu.	Establezimendu kopurua/1000 biztanleko (%).
Merkataritza azalera minorista 1,12 m ² -tan mantendu	m ² /1000 biztanleko.
Oinarrizko errenta jasotzen duten familien gutxienekoa mantendu %0,8an.	Oinarrizko errenta jasotzen duten unitateak Familia unitate guztiekiko (%).
Larrialdietarako Laguntza Soziala jasotzen duten unitateen gutxienekoa mantendu % 0,64an.	Larrialdietarako Laguntza Soziala jasotzen duten unitateak/ Familia unitate guztiekiko.

L7. EUSKARAREN EZAGUPENA ETA ERABILERA BULTZATU ETA ESKAINTZA SOZIOKULTURA ANITZA ETA PARTE-HARTZAILEA GARATU

HELMUGAK 2020 URTERA BEGIRA	ERLAZIONATURIKO ADIERAZLEA
Euskaldun biztanleria handitu %50era iritsi arte.	Euskalduna den 2 urtetik gorako biztanleriaren (%).

8. Lerro estrategikoak, programak eta ekintzak (LPE)

Eskualdeko Iraunkortasun Bulegoaren ardurapean dauden ekintzak gris kolorez azpimarraturik daude.

LE.1. IRAUNKORTASUN BALOREETAN OINARRITUTAKO INFORMAZIO, SENTSIBILIZAZIO ETA KOMUNIKAZIO IRISPENA SUSTATZEN DUEN ETA PARTE-HARTZEA ERRAZTEN DUEN UDAL KUDEALETA GARATU

Programa 1.1. Parte-hartze kultura eta komunitate kontzientzia sortzen duen parte-hartze egitura berrien finkapenean aurrera egin eta informaziora iristeko erraztasunak eman

E.1.1.1 Tokiko Agenda 21arekin erlazionatuta dauden parte-hartze mekanismo ez presentzialen diseinua eta kudeaketa.

E.1.1.2 Tokiko Agenda 21 prozesuak Eskolako Agenda 21 prozesuekin koordinatu,

E.1.1.3 Udaletxea eta ikastetxearen arteko elkarlana sustatu,

E.1.1.4 Herritarrei zendutako informazio eta komunikazio kanalak hobetu, teknologia berriei dagokionean bereziki, informazioa herriko talde ezberdinetara iristen dela bermatuz.

Programa 1.2. Udal administrazioan ingurumen irizpideak txertatu eta herritarren erantzunkidetasuna sustatu

E.1.2.1 Udal flota aldatzerakoan iraunkortasun irizpideei lehentasuna eman.

E.1.2.2 Eskualde mailan erosketak eta kontratazio publiko berde zerbitzu baten sorrera eta ezarpenaren aldeko apustu egin.

E.1.2.3 Udal instalakuntza eta ekipamenduetako kontsumo energetikoen kontrola eta jarraipena sistematizatu eta hauen kontsumoa arrazionalizatu (batez ere polikiroldegian).

E.1.2.4 Udal administrazioan ingurumen hobekuntza emateko barne planifikazio, sustapen eta jarraipen mekanismo iraunkorrak ezarri.

Programa 1.3. Inguruko herriekin koordinatuta Tokiko Agenda 21eko Ekintza Planaren Kudeaketa aktiboa

E.1.3.1 Udaletxean Tokiko Agenda 21aren planifikazioa, sustapena eta jarraipena egiteko barne mekanismoak edo organo teknikoak ezarri.

E.1.3.2 Tokiko Agenda 21aren urteko kudeaketa egiteko barne koordinazio mekanismoak eta herritarren parte-hartze mekanismoen arteko lotura bultzatu.

LE.2. ESPAZIOAREN ERABILERA BALIOAK ARRISKUAN JARRI GABE BULTZATUKO DUEN HALA LURRALDEAREN NOLA NATURAREN ORDENAZIO ZEIN KUDEAKETA GARATU

Programa 2.1. Natur ondarearen babesa, berreskuratzea eta goraiatzea eta kudeaketa egokia bultzatzea

A.2.1.1 Ibai ertzak eta interesa duten beste guneak berreskuratu eta mantentzeko ekintzak identifikatu, proposatu eta kudeatu.

E.2.1.2 Herrian dauden zuhaitz mota autoktonoak eta balore sinbolikoa duten zuhaitzak (Gernikako zuhaitzaren kimua) ezagutarazi.

Programa 2.2. Hiri paisaia balorean jarri, ondare kulturala babestu eta iraunkortasun irizpideetan oinarritutako hiri plangintza diseinatu

E.2.2.1 Hiri plangintza iraunkortasun irizpideetara egokitu.

E.2.2.2 Eraikuntzen eta etxebizitzaren birgaitzean praktika egokiak txertatu.

E.2.2.3 Herriko elementu historiko-artistiko-monumentalak balorean jarri (Udiarra, San Bartolomeko parrokia, Iturria, burdin hesia, e.a.).

E.2.2.4 Katalogaturiko hirigune historikoan egiten diren etxebizitzak erreformetan eta eraikuntza berrietan irudia, estetika eta uniformitatea zaindu.

- E.2.2.5 Etxebizitza hutsak merkatuan jartzeko ahalbideratuko duten politikak garatu.
- E.2.2.6 Birgaitzera zuzenduriko laguntzekin jarraitu eta hauek indartu.

LE.3. BIZTANLERIAREN BEHARRAK ASETUKO DITUEN MUGIKORTASUN ERAGINKOR, LEHIAKOR, BIDEZKO, OSASUNGARRI ETA ZIURRA GARATU

Programa 3.1. Herri-gune eta jarduera zentro guztietan lurralde konektibitate eta irisgarritasuna modu seguruan bermatu

- E.3.1.1 Sustapen Ministerioarekin eta Renferekin elkarlanean trenbidearen lurpeko pasabidea nasa ezberdinak konektatzeko eta herriko bi guneak konektatzeko sarbide bezala erabili ahal izateko bideragarritasunean aurrera egin.
- E.3.1.2 Hirigunearekiko urrutien kokatutako auzoen konexioa hobetu (Goikiri, Markio, Udiarraga, Elosu, Astibi, Beretxa, Iturrigorrialde, ea.).

Programa 3.2. Mugikortasun fluxu eta gatazkei irtenbidea eman garraio publikoa hobetuz eta motorrik gabeko garraio moduak sustatuz

- E.3.2.1 Eskualde mailako Mugikortasun Planak Ugao-Miraballeserako aurreikusita baina oraindik garatu ez diren ekintzak garatu.
- E.3.2.2 Asfaltatu gabeko herri bideak baloreari jarri (Udiarragako igoera, Iturrigorrialde-Beretxa, Bilbao-Martiartu)
- E.3.2.3** Ugao-Miraballeseko bidegorria inguruko herriekin lotura izan dadin sustapena egin.
- E.3.2.4** Eskualdeko Mugikortasun Planak dituen proposamenak jarraituz, Bizkaibuseko sarean berrantolaketa bultzatu hauek, tarifa eta ordutegiaren koordinazioaren barruan, RENFEKO geltokiraino lanzadera zerbitzu bezala transformatu daitezten.
- E.3.2.5** Garraibide jasangarrien inguruko eskualde mailako sistema ezarri: bizikleten mailegua, car sharing, car pooling, edo bestelakoak.
- E.3.2.6 Herri mailan mugikortasun iraunkorra sustatzeko ekintzak garatzen eta osatzen jarraitu.
- E.3.2.7 Aparkatzeko disuasio-guneak jarri.

P.3.3. Irisgarritasun unibertsala bermatu

- E.3.3.1 Ugao-Miraballeseko irisgarritasun Plana eguneratu eta honen jarduerak garatzen direla sustatu.
- E.3.3.2 Renfeko geltokiaren irisgarritasun baldintzak bermatuko dituzten neurriak hartzeko Adif-i kontsulta egin.

LE.4. BIZIMODU ARDURATSUAK SUSTATU ETA ONDASUN NATURAL KOMUNEN ETA HONDAKINEN ERABILERA ETA KUDEAKETA EGOKIA BULTZATU

Programa 4.1. Uraren ziklo osoa hobetu, ura biltzen duen hartuneetatik hasiz ibaira itzultzen den puntuetaraino

- E.4.1.1 Euri ura edo beste jatorriren bat duen uraren erabileraren bideragarritasuna aztertu, erabilpen ez sanitarioa egiteko.
- E.4.1.2 Kontabilizatu gabeko ur kontsumoak kontrolatu eta murriztu eta sareko ur galerak murriztu.
- E.4.1.3 Ura aurrezteko mekanismo pizgarrien ezarpenean aurrera egin.
- E.4.1.4 Saneamendu sareak hobetu eta kontrolik gabeko isurketekin amaitu.

Programa 4.2. Energia aurreztea eta hala eraginkortasunaren nola energia berriztagarrien sustapena egin

- E.4.2.1** Eskualde mailako udalerrri eta biztanleriari zuzendutako kudeaketa energetikorako laguntza zerbitzuen garapenean alde apustu egin.
- E.4.2.2 Argiteri publikoaren kontsumo energetikoen eraginkortasunean lan egiten jarraitu.
- E.4.2.3 Herritarrek energetikoki erangikorak eta/edo energia alternatiboak erabiltzen dituzten ibilgailuak erosi ditzaten, zirkulazio zergan hobariak ipini.

Programa 4.3. Hondakinen murrizte, berrerabilpen, birziklapen eta balorizazioa

- A.4.3.1** Bilketa selektiboko zerbitzuaren mailakako zabaltzearen alde lan egin, frakzio organikoari arreta berezia jarriaz, bosgarren edukiontzia edo bestelakoak.
- E.4.3.2** Eraikuntzako eta eraispeneko hondakinen eskualde mailako kudeaketa bultzatu.
- E.4.3.3** Garbigune mugikor zerbitzuaren zabaltzea bultzatu.

P.4.4. Kontsumo arduratsuaren inguruko balore eta ohituretan hezi

- E.4.4.1** Herritarrei zuzenduta iraunkortasun gaien inguruko sentsibilizazio eta erantzunkidetasun kanpainak garatu.
- E.4.4.2** Udal teknikari eta politikariei zuzenduta iraunkortasun gaien inguruko prestakuntza eta sentsibilizazio ekintzak garatu.

LE.5. ARRISKUA ERA ARDURATSUAN KUDEATU, INGURUMEN KALITATEA HOBETU ETA KLIMA ALDAKETAREN BORROKAN AURRERA EGIN

Programa 5.1. Arriskuaren eta ekonomi jardueren kudeaketa hobekuntza eta eraginkortasuna

- E.5.1.1 Herri mailan babes zibila garatu (boluntariora bultzatu, prestakuntza, e.a.).
- E.5.1.2 Uholdeak saihesteko neurriak hartzerakoan (ibilguen garbiketa) URA-rekin koordinatu.

A.5.1.3 Sektore ekonomikoan ingurumen aldagaia txertatu.

Programa 5.2. Ingurumen kalitatearen hobekuntza eta kutsaduraren murrizketa

E.5.2.1 Potenzialki kutsatutako kokapenen ikuskaritza eta jarraipena egin eta berreskuratze neurriak hartu.

E.5.2.2 Dagoen zarata maparen ondorioz eratorritako zarataren zonifikazio planak gauzatu.

E.5.2.3 Atmosfera kutsatzen duten fokuen ezagupena, kontrola eta jarraipena egin.

P.5.3. Klima aldaketaren aurkako borroka kudeatu

E.5.3.1 Berotegi efektua duten gasen/aztarna ekologikoa herri eta udal inbentarioa urtero kalkulatu.

E.5.3.2 CO₂aren xurgatzea handitzeko hobien kudeaketa bultzatu, bereziki baso-kudeaketa praktika iraunkorren bitartez.

LE.6. SARE LANA INDARTUZ INGURUAREKIN BAT EGITEN DUEN ETA TOKIKO ENPLEGUA BULTZATZEN DUEN EKONOMIA DIBERTSIFIKATUA ETA LEHIAKORRA GARATU ETA BIZTANLERIAREN ONGIZATEA, BARNERATZEA ETA OSASUNA BERMATU

Programa 6.1. Ekonomia eta enplegu sustapena herri eta eskualde mailan.

E.6.1.1 Merkataritza biziberritzeko Plan berezia lagundu eta garatu.

E.6.1.2 Merkatari elkartarekin, herriko ostalaritzarekin eta Merkataritza Bazkondearekin batera jarduera ekonomiko berrien garapena bultzatu.

E.6.1.3 Behargintzarik ez duten herrien arteko lankidetzak eskualde barruan enplegua bultzatzeko (enplegu berdea).

E. 6.1.4 Eskualdeko eragile ekonomiko eta sozialekin elkarlanean gaur egungo eskaintzan kontsumo arduratsuego bat erraztuko duten produktuak eta praktikak ezar daitezzen, proiektuak diseinatu eta gauzatu.

Programa 6.2. Pertsona ororen ongizatea eta gizarteratzea eta biztanleria ondo bizitzeko ingurua eta bizi ohitura osasungarriak bultzatu

E.6.2.1 Ongizate zerbitzua eta udaleko beste zerbitzuen arteko koordinazioa hobetu.

E.6.2.2 Berdintasun Plana garatu eskolarekin eta herriko elkarrekin berdintasunaren alorrean egiten den lana sakonduz.

E.6.2.3 Osakidetzarekin elkarlanean Ugao–Miraballeseko Anbulatorioaren hobekuntzan aurrera egin.

- E.6.2.4 Biztanlerian ohitura osasungarriak bultzatzeko jardueren garapenean aurrera egin.
- E.6.2.5 Gizarte zerbitzu eta prestazioetara zuzendutako baliabideak, ahal den neurrian, pixkanaka handitzen joan arrisku egoeran daudenei, pertsona adinduei, menpekotasuna duten pertsoneri eta zaintzailei bereziki estaldura minimo bat bermatu ahal izateko kostuak handitu ahala.

P.6.3. Elkarbizitza eta elkartasun giroa bultzatu

- E.6.3.1 Herrian erroldatzen den jende berriari ongietorria egiteko protokolo bat gauzatu.
- E.6.3.2 Udal aurrekontuaren zati bat nazioarteko lankidetzara proiektuetara zuzentzeko dagoen konpromisoa mantendu.

LE.7. EUSKARAREN EZAGUPENA ETA ERABILERA BULTZATU ETA ESKAINTZA SOZIOKULTURAL ANITZA ETA PARTE-HARTZAILEA GARATU

Programa P.7.1. Euskara erabileraren sustapen eta normalizazioa

- E.7.1.1 Kanean euskararen erabilera bultzatzeko jarduerak areagotu, bereziki kultura eta kirol alorretan.
- E.7.1.2 Giza taldeak euskararen aldeko konpromisoan gehiago inplikatu eta herriko elkarteekin batera konpromiso horren jarraipena egin.
- E.7.1.3 Euskara Biziberritzeko Plan berria idatzi eta ebaluatu herritarren parte-hartzearekin.
- E.7.1.4 Udal administrazioan euskararen erabilera normalizatu Euskararen erabilera Planaren neurriak areagotuz eta hautemandako arazoei irtenbidea aurkitzeko bestelako neurriak bilatuz.

Programa 7.2. Hezkuntza, kultura, aisialdia eta kirol eskaintza eraginkorra eta parte-hartzailea

- E.7.2.1 Nerbioi-Ibaizabalgo ondare linguistiko, etnografiko eta kulturalaren web gunea bultzatu eta zabaldu (ZUZTARRETIK AHORA).
- E.7.2.2 Herritarren gaur egungo beharrei erantzuna emango dion kultur ekipamendu eskaintzaren garapenean aurrera egin.
- E.7.2.3 Herriko sektore guztietara iritsi ahal izateko, udala eta giza talde ezberdinen arteko kultur programazio koordinatuen garapenean aurrera egin.
- E.7.2.4 Komunitate atzerritar ezberdinekin kontaktatu beraien kultura ezagutzeko eta interkulturalitatea bultzatzen duten ekimen ezberdinak garatzeko.
- E.7.2.5 Gazte-planaren garapenean aurrera egin.
- E.7.2.6 Herri barruan nahiz herritik kanpo (turismoa sustatzeko modu bezala) eskualdeko beste herriei elkarlanean herriko interpretazio zentro historikoa bultzatu.

- E.7.2.7 Herriko kirol elkarteekin sare lana egin eta kirol mota ezberdinen garapenean sustapena eta laguntza eskaini.
- E.7.2.8 Bigarren Hezkuntzako zentroaren eraikuntza bultzatu udaletik.

OPERAZIOA ¹	DESKRIBAPENA	HELBURUA
TOKIKO IRAUNKORTASUNAREN ADIERAZLEEN KALKULUA (TIA)	Euskadiko tokiko iraunkortasunaren adierazleen sistemaren urteroko kalkulua Tokiko Agenda 21en ebaluazio eta jarraipen programaren esparruan, MUGI 21 aplikazio informatikoa erabiliz.	TIA-en kalkuluak ondorengoa ahalbidetzen du: <ul style="list-style-type: none"> - Udalerrriaren egoera eta joerak ezagutu eta ebaluatzea. - Urtean zehar burutu diren ekintzen emaitzak ebaluatzea. - Biztanleriari udalerriko garapen jasagarriaren egoera, joera eta garapen mailaren berri ematea modu argi eta errazean.
BEROTEGI-EFEKTUKO GASEN (BEG) INBENTARIOAREN KALKULUA	Berotegi-efektuko gasen Inbentarioaren kalkulua.	BEG-en isurketen Inbentarioaren kalkuluak ondorengoa ahalbidetzen du: <ul style="list-style-type: none"> - Toki-administrazioko jardueraren ondorioz erregai eta elektrizitatearen kontsumoari eta garraioari dagokien isurketen banaketa ezagutzea. - Udalerriri zuzenki loturiko jardueren isurketak ezagutzea.
TOKIKO EKINTZA PLANAREN (TEP) BETETZE MAILAREN EBALUAZIOA	<ul style="list-style-type: none"> - Metodologia estandarizatuaren eta MUGI 21en aplikazio informatikoaren bitartez ekintza Planak gauzatuak mailaren urteroko balorazioa eta analisisa da. - Ekintza bakoitzaren exekuzio mailaren ebaluazioak horiek euren garapen egoeraren arabera sailkatzea ahalbidetzen du. Hortik abiatuz, Planaren ezarpen globalaren maila kalkulatu da. - Zenbait aldagaien arabera (lehentasuna, gaiak, tipologia) exekuzio adierazgarriak ere ateratzen dira; udalaren analisi ebolutiboa egiten eta hori beste prozesu batzuekin konparatzen uzten du. 	<ul style="list-style-type: none"> - Eraginkortasun handiagoa lortzearen, erabakiak hartzeko eta Planaren udal kudeaketaren orientazioa gauzatzeko informazio baliotsua eskaintzen du. - TEP-aren exekuzio mailaren ikuspegi orokorra eskaintzen du. - Informazioa biltzen du: programatu gabe egonik, ekintza edo helburuen garapenean laguntzen duten ekintzak sartzea ahalbidetzen du. - Hobekuntzak proposatzeko zailtasunak aurkezten dituzten atalak antzematea ahalbidetzen du. - Inplikaturik dauden agente ezberdinei -politikoak, teknikoak, herritarrak- Tokiko Agenda 21en garapena komunikatzeko eta ezagutarazteko datu zehatzak eskaintzen ditu.
EMAITZAK JAKINARAZTEA	Behin iraunkortasunaren adierazgarrien eta BEG-en kalkulua eta ezarpen mailaren ebaluazio prozesua bukatu eta gero, lortutako emaitzak Tokiko Agenda 21-i lotutako aktore taldeari komunikatzea beharrezkoa da: <ul style="list-style-type: none"> - planean inplikaturikotako eragile teknikoei - gobernu taldeko kideei zein herritarrei - herritar zein gizarte eta ekonomi eragileei 	Barne komunikazioaren bitartez: <ul style="list-style-type: none"> - Barnean dauden udaletako teknikariek Ekintza Plana barneratzen dutela sustatzea, xedea izanik hauek Planaren ekintzak beren jardueran txertatzea eta barne komunikazio eta koordinazioa indartzea. Kanpo komunikazioaren bitartez: <ul style="list-style-type: none"> - Udalak iraunkortasunaren alde egiten duena herritarrei aldizka komunikatzen laguntzea, egiaztatutako informazioan oinarriturik. - Herritarren parte-hartze organoak finkatzen laguntzea Planaren exekuzioaren jarraipenaren eta ondorengo programazioaren bitartez.

¹ Ekintza guztiek urteroko periodikotasuna dute, Ekintza Planaren Berrikuspenak salbu, zeinak 4 eta 8 urte bitarteko maiztasuna duen, udalerrriaren arabera.

OPERAZIOA ¹	DESKRIBAPENA	HELBURUA
TOKIKO AGENDA 21AREN KALITATEAREN NEURKETA (tak21)	<ul style="list-style-type: none"> - tak 21 Euskadiko Tokiko Agenda 21en kalitate orokorra neurtzeko eta ezagutzeko sistema da. 5 ezaugarriren balorazioen bitartez definitzen da: ezaugarri estrategikoak, zeharkakoak, parte-hartzaileak, operatiboak eta jasangarritasunekoak. - Udalsarea 21ek sustatutako Auditoretza sistema bat da, eta Sarean dauden udalerrien Tokiko Agenda 21eko prozesuen kudeaketa modeloaren parte da. 	<ul style="list-style-type: none"> - Herritarren parte-hartzea sustatzea jardueren urteko programazioaren prozesuan herritarrak integratuz. <p>Ondorengoa ahalbidetzen du:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Bidezko diagnostiko baten bidez Tokiko Agenda 21en plangintza hobetzea. - Udalerrian hoberen dauden alderdiak eta hobetu daitezkeenak antzematea.
EKINTZEN PROGRAMAKETA	<p>Hurrengo urtean Ekintza Planaren ezarpenean lagunduko duten egin beharreko jarduerak definitzea; erreferentzia moduan Planari dagokion urterako planifikatutako ekintzak eta ebaluaziotik jasotako emaitzak hartuko dira.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Ekintza Planaren hainbat urtetako planifikazioa udal aurrekontuari eta barnean dauden udal-zerbitzuen kudeaketari lotzea. - Planaren exekuzioa jarduteko beharren eboluziora eta eskura dauden giza baliabideetara eta baliabide ekonomikoetara modu egokiagoan doitzea. - Planari lotutako proiektu eta jarduerak formulatzea hurrengo urtean zehar udalaz gaindiko finantzazioaren bilketara bideratuta daudenak.. - Tokiko Agenda 2 prozesua udal teknikarien multzo osoaren aurrean ikusgarriagoa egingo duten eta haiengandik hurbilago kokatuko duten hurbileko denbora-mugarriak eskura izatea.
EKINTZA PLANAREN BERRIKUSPENA	<p>Aurrekoa ordeztuko duen hainbat urteko Ekintza Plan berria lantzea.</p>	<p>Ondorengoa ahalbidetzen du:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Planaren helburu zein ekintzak iraunkortasunari loturiko arloen eboluzio juridiko, tekniko, ekonomiko eta sozialera egokitzea. - Gaikako esparruen arabera, Planaren jardueren ezarpen mailara doitzea. - Udalerriaren ingurumen eta gizarte eboluziora moldatzea.

3. MUGI 21 Planaren kudeaketan tresna lagungarri moduan

MUGI 21 Udalsarea 21eko udal-kideentzat neurrira diseinatutako eta garatutako **aplikazio informatikoa** da. Tokiko Agenda 21en kudeaketa eta jarraipen prozesu garrantzitsuenen kudeaketa integratua errazten du, alegia, Planaren ebaluazioa, adierazleen kalkulua, ekintzen programazioa eta Planaren azterketa (planifikazioa).

Badaude, gainera, bestelako tresna batzuk, hala nola, Tokiko Jasangarritasun Adierazleen kalkulurako Metodologia, tak21 aplikazio informatikoa edo Tokiko Ekintza Planen Ebaluazio eta Jarraipen Plana besteak beste, kudeaketa eredu honen lanen garapenean laguntzen dutenak.

4. Nork hartzen du parte Planaren kudeaketan?

Ekintza Planaren kudeaketa prozesuan beharrezkoa da ondorengo konpromisoa:

IRUDIA	DEFINIZIOA	ROLA
PROZESUAREN KOORDINATZAILEA ESKUALDE MAILAN	Tokiko Agenda 21en kudeaketara lotutako UT21 Nerbioi-Ibaizabaleko arduradun teknikoa.	<ul style="list-style-type: none"> • Prozesu osoa erraztea eta sustatzea. • Prozesuan inplikaturako eragile multzoarekiko komunikazioa, laguntza eta jarraipena. • MUGI 21en inguruko dokumentu eta informazio kudeaketa. • Programazio txostena egitea. • Udalsarea 21ekin eta kanpoko ebaluatzailearekin komunikatzea. • Emaitzen txostenaren tratamendua eta lantze prozesua.
PROZESUAREN KOORDINATZAILEA UDAL MAILAN	Tokiko Agenda 21en kudeaketara lotutako Udaleko arduradun teknikoa.	<ul style="list-style-type: none"> • UT21 Nerbioi-Ibaizabaleko koordinatzaileari laguntza ematea. • UT21 Nerbioi-Ibaizabali datuak eta informazioa emateko barne koordinazioa.
INPLIKATURAKO ERAGILEAK	Udaletxe, udal enpresa, UT21 Nerbioi-Ibaizabal zein udal eskuduntzak beren gain dauzkaten eskualdeko beste entitateetako o teknikari edo hautetsiak, Ekintza Planaren buruketan inplikaturikoak.	<ul style="list-style-type: none"> • Buruturiko Ekintza Planari loturiko jarduera guztien identifikazioa. • Integratutako eta ebaluatutako jardueren ondorengo balidazioa. • Planera lotuta egin beharreko jardueren formulazioa eta dagokion kostua.
EBALUATZAILEA	Prozesua ebaluatzeko propio esleitutako pertsonal teknikoa, lan hori burutzeko gaitasun bereziak izan behar dituena. Rol hau UT21 Nerbioi-Ibaizabaleko pertsonal tekniko batek bete dezake, baina hobe da Udaletik kanpoko eragile batek egitea.	<ul style="list-style-type: none"> • Prozesuaren koordinatzaileari metodologi laguntza ematea. • Prozesuaren hasierako aurkezpenari eta eragileei irizpideak emango dizkien prozesu bukaerari laguntza ematea. • Metodologi gidan ezarritako irizpideen arabeko ekintzen exekuzio mailaren ebaluazioa. • Prozesuaren kalitatearen kontrola eta metodologi irizpideen gutxiengoa betetzearen balidazioa. Beharrezkoa izanez gero, koordinatzaileari laguntza ematea.

5. Jarraipenerako Ereduaren proposamena

Jarraian Udaleko nahiz eskualdeko kudeaketa organoen eta partaidetza organoen bitartez prozesuaren jarraipena egin ahal izateko eredu bat aurkezten da.

Barne Partaidetza:

Prozesuaren jarraipena hainbat mailatan burutuko da:

Maila	Organoa	Izaera	Funtzioak
Udalekoa	Talde Sustatzailea	Politikoa	Informazioa, jarraipena eta parte-hartzea herri mailan
Eskualdekoa	UT21 Nerbioi-Ibaizabaleko Udaltalde Batzordea	Mixtoa (UT21 Nerbioi Ibaizaleko kide diren udaletako udal arduradun eta arduradun politiko eta teknikoz integratua)	Informazioa, jarraipena eta parte-hartzea eskualde mailan

Bi organoak Tokiko Agenda 21 en garapen eta jarraipen prozesuak eskatzen duen maiztasunarekin deituko dira bilerara. Ezarritako helburuak betetzearren, komenigarria litzateke organo bakoitzarekin gutxienez urtean bitan elkartzea.

Kanpo Partaidetza:

Herritarren parte-hartze eta jarraipena hainbat metodoren bitartez burutu daiteke, parte-hartzea bultzatzen duten foro edo tailerrak antolatuz, esaterako. Parte-hartze eta jarraipen hori egin diren Talde eta batzordeen eta urteko programazioaren arabera izango da. Gutxienez urtean behin egingo da.

Kanpo partaidetza izan daiteke:

- Tokiko Agenda 21 en prozesuari berari lotua: Tokiko Agenda 21 en jarraipen, ebaluaketa eta programazioa ahalbidetzen duten herritarren parte-hartzeko mekanismoak.
- Sektoriala edo gaikakoa: herritarren parte-hartzeko mekanismoak, adibidez, mugikortasun foroak, airearen kalitatea, biodibertsitatea, Udala-enpresa, parte-hartzeko estrategiak diseinatzeko prozesuetan zentratutako bilerak, etab.